

## САМООСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

*Е.А.Лук'янчук*

*Україна, м.Запоріжжя, ЗОШ*

Треба постійно вчитися самому.  
Вчитель живе до тих пір, поки  
вчиться, як тільки він перестає  
вчитися, в ньому вмирає вчитель.

К. Ушинський

В сучасних умовах розвитку освіти саме від особистісного потенціалу педагога, високого рівня його професійної компетентності, наявності розвинених професійних здібностей, залежить вирішення проблем навчання та виховання підростаючого покоління відповідно до нових освітніх стандартів. Різні аспекти проблеми формування компетентності педагога стали предметом дослідження І. Бондаренко, С. Вітвицької, М. Левківського, А. Маркової, О. Пометун та ін.

Входження України в європейський освітній простір піднімає питання самовдосконалення педагога як одне із актуальних вимог суспільства до професії вчителя. Тому одним із найбільш ефективних засобів підвищення професійної компетентності педагога вбачаємо у самоосвітній діяльності, удосконалення своєї особистості як фахівця.

Аналіз трактування поняття самоосвіти дозволяє виокремити три різні підходи до його тлумачення. Перший з них характеризує як цілеспрямовану самостійну роботу вчителя з метою підвищення професійної майстерності. Другий дозволяє тлумачити поняття самоосвіти як індивідуально-особистісного процесу цілеспрямованого та систематичного поліпшення, вдосконалення та розвитку себе та своєї діяльності. Третій – розглядає самоосвіту як вид, форму, засіб пізнавальної діяльності.

Н.В.Бухлова пропонує розглядати самоосвітню діяльність як сукупність декількох «само»:

- самооцінка – вміння оцінювати свої можливості;
- самооблік – вміння брати до уваги наявність своїх якостей;
- самовизначення – вміння вибирати своє місце в житті, в суспільстві, усвідомити свої інтереси;
- самоорганізація – вміння знайти джерело пізнання й адекватні своїм можливостям форми самоосвіти, планувати, організовувати робоче місце та діяльність;

- самореалізація - реалізація особистістю своїх можливостей;
- самокритичність – вміння критично оцінювати переваги та недоліки власної роботи;
- самоконтроль – здатність контролювати свою діяльність;
- саморозвиток – результат самоосвіти.

Таким чином, самоосвіта – це усвідомлена потреба в постійному вдосконаленні своєї професійної діяльності з акцентом на створення умов для розвитку особистісно і соціально значущих власних рис. Це є основною формою підвищення педагогічної компетентності, яка складається з удосконалення знань та узагальнення педагогічного досвіду шляхом цілеспрямованої самоосвітньої роботи. Самоосвіта здійснюється індивідуально або колективно. Суто індивідуально її може виконувати високорозвинена особистість, діяльність якої продуктивна і творча.

Як підтверджує досвід, основними принципами самоосвітньої роботи педагога на всіх етапах удосконалення його професійної майстерності та творчої діяльності є:

- комплексне вивчення теорії, наукових основ предмета, питань психології, дидактики, теорії виховання.
- поєднання науково-теоретичної підготовки з оволодінням навичками практичної діяльності.
- взаємозв'язок освіти з творчими пошуками.
- поєднання самостійних занять педагога з його участю в різноманітних колективних формах підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Для того, щоб навчати, вчителю самому необхідно постійно навчатись. Прагнення до знань, психологічна готовність педагога до об'єктивної потреби навчатись протягом своєї педагогічної кар'єри є безперечним гарантом його професійного становлення.

Основними завданнями самоосвітньої діяльності педагога є:

- вдосконалення теоретичних знань, професійної компетентності вчителя;
- оволодіння новими формами, прийомами навчання й виховання;
- вивчення та впровадження в практику перспективного педагогічного досвіду, новітніх досягнень педагогіки та психології, нових педагогічних технологій;
- розвиток особистісних здібностей, професійних компетентностей.

Шляхом досконалої організації самоосвітньої діяльності постійно удосконалюється професійна майстерність вчителя і, як наслідок, формується авторитет педагога серед учнів, батьків, колег. Творчо працюючий педагог сам створює свій особистий імідж.

Отже, постійний потяг до самовдосконалення, наявність особистісної мети й саморозвиток, оволодіння раціональними прийомами самоосвіти, уміння аналізувати, оцінювати власну діяльність і робити адекватні висновки – ось основні компоненти творчого розвитку особистості педагога, його творчої педагогічної фантазії. Самоосвітня діяльність учителя – запорука успішної роботи кожного навчального закладу.

Література:

1. Бумагіна О. Самоосвіта вчителів / Бумагіна О. // Завуч. - 2002. - № 36. – С. 12-15.
2. Квардіціус Л. Професійна самоосвіта вчителя. / Квардіціус Л. // Управління школою. – 2006. - № 13. – С.24-28.
3. Радченко А.Є. Професійна компетентність учителя. / А.Є. Радченко. – Х. : Вид.група "Основа", 2006. - 126 с.
4. Самоосвіта педагогічної діяльності як умова підвищення його професійної компетентності: методичні рекомендації. – Херсон: РІПО, 2012. – 48 с.

Лук'янчук Евеліна Анатоліївна,  
методист обласного науково-  
методичного центру  
моніторингових досліджень якості  
освіти КЗ «Запорізький обласний  
інститут післядипломної  
педагогічної освіти» ЗОР, 222-04-94,  
пр-т Леніна, 145, каб.320, e-mail:  
zap\_monitoring@mail.ru